

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมุติฐานการวิจัย

การเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่พัฒนาขึ้น จะทำให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือการสอนภาษาไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น จะมีพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 84 คน จัดเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 42 คน

การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างรูปแบบการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการสอน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบ และรายละเอียดในองค์ประกอบของรูปแบบการสอน รวมทั้ง เอกสารประกอบการสอน

1.2 การสร้างรูปแบบการสอน เป็นการกำหนด และจัดองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล เพื่อให้สัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยนำข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาในขั้นตอนแรกมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้เป็นรูปแบบการสอน

1.3 การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการสอนเป็นการสร้างเอกสารต่าง ๆ ประกอบรูปแบบการสอน เพื่อประโยชน์ในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ ได้แก่ คำแนะนำการใช้รูปแบบการสอน แผนการสอน คำแนะนำด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้องค์ประกอบของรูปแบบการสอนแต่ละองค์ประกอบ เป็นหลักในการกำหนดองค์ประกอบย่อย หรือประเด็นต่าง ๆ ในเอกสารประกอบรูปแบบการสอน

1.4 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการสอน เป็นการนำรูปแบบการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการสอน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาการอ่าน การสอนอ่าน รวมทั้งครูผู้สอนการอ่าน พิจารณาและประเมินคุณภาพด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตลอดจนรวมทั้งการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย

1.5 การทดลองนำร่อง เป็นการนำเอารูปแบบการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการสอนที่ได้ผ่านการพิจารณาและประเมินคุณภาพแล้ว ไปทดลองสอนในสถานการณ์จริง กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 เป็นเวลา 23 คาบเรียน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการสอน และเอกสารประกอบการสอน

1.6 การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการสอน เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพในขั้นแรก และผลที่ได้จากการทดลองนำร่องมาพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ทั้งรูปแบบการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการสอน

2. การทดลองใช้รูปแบบการสอน

การทดลองใช้รูปแบบการสอน เป็นการนำบทเรียน แผนการสอนที่สร้างขึ้น ตามหลักการและผ่านการตรวจสอบแล้วไปสอนในสภาพจริง เพื่อศึกษาว่ารูปแบบ การสอนที่สร้างขึ้น สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเกิดพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนเพิ่มขึ้นตามสมมุติฐานที่กำหนดหรือไม่ โดยได้ ทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ จำนวน 84 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 42 คน กลุ่ม ทดลอง สอนโดยใช้แผนการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น กลุ่มควบคุมสอนตาม คู่มือการสอน ของกรมวิชาการ เป็นเวลา 24 คาบเรียน (คาบเรียนละ 50 นาที) เมื่อ สอนครบตามกำหนดเวลา ได้นำผลการสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมี วิจารณญาณก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน และนำ ผลการสังเกตพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเรียนและ หลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน รวมทั้งให้นักเรียนกลุ่มทดลองแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ การเรียนแบบร่วมมือ และการนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างรูปแบบการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการสอน

1.1 รูปแบบการสอน รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธี การเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (เอกสารหมายเลข 1) ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล

หลักการของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ เน้นในด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย มี เป้าหมายการทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือส่งเสริมและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้นำกลวิธีการเรียนภาษามาประกอบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิด ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ครอบคลุมในด้าน การเข้าใจจุดมุ่งหมาย

ความคิดของผู้เขียน การแยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น การวิเคราะห์เรื่องราวที่อ่าน การพิจารณาเทคนิคการโฆษณา และการวินิจฉัยตัดสินสิ่งที่อ่าน โดยใช้เนื้อหาในหนังสือ ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 สำหรับกระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นประเมิน ในแต่ละขั้นจะใช้กลวิธีการเรียนภาษา ซึ่งได้จัดเรียงเรียงไว้อย่าง สอดคล้องเหมาะสม ได้แก่ ขั้นนำใช้กลวิธีทางปัญญา และกลวิธีจิตพิสัย กลวิธีการทดแทน และกลวิธีเมตาคอกนิตีป ขั้นสอน ใช้กลวิธีทางปัญญา และกลวิธีการจำ ขั้นสรุป ใช้กลวิธี ทางปัญญา ขั้นประเมินผล ใช้กลวิธีเมตาคอกนิตีป และกลวิธีจิตพิสัย ซึ่งกระบวนการเรียน การสอนจะดำเนินไปในบรรยากาศของการเรียนรู้แบบร่วมมือและกลวิธีทางสังคม ในด้าน การวัดและประเมินผล ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ สร้างขึ้นซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว โดยใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียน

1.2 เอกสารประกอบรูปแบบการสอน มี 2 ฉบับ คือ

1.2.1 คำแนะนำการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกลวิธีการเรียนภาษา โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนต้น เป็นเอกสารชี้แนะให้ครูผู้นำรูปแบบการสอนไปใช้ได้ทราบถึงสิ่งที่ต้องศึกษา และการจัดเตรียม รวมทั้งวิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ที่ได้กล่าวอย่างละเอียดในส่วนที่เป็น รูปแบบการสอน ซึ่งได้แก่ คำแนะนำเอกสารที่เกี่ยวข้อง การจัดเตรียมสิ่งจำเป็นที่ใช้ ในการสอน การเตรียมแผนการสอน สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน เครื่องมือ สำหรับวัดผลและประเมินผล เกณฑ์การพิจารณาตัดสิน บทบาทครู บรรยากาศในชั้นเรียน และ การสรุปการสอน

1.2.2 แผนการสอนอ่าน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบการสอน ซึ่งสร้างขึ้นตามหลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้างเนื้อหาของรูปแบบการสอน เป็น เอกสารที่ใช้ในการสอนจริง แผนการสอนอ่านแต่ละแผนประกอบด้วย

1) แนวคิดสำคัญ เป็นส่วนที่ระบุถึงสาระสำคัญที่มุ่งหวังให้ ผู้เรียนได้ปฏิบัติและเกิดพฤติกรรมตามที่คาดหวัง

2) จุดประสงค์ ในแผนการสอนอ่านได้ระบุจุดประสงค์ของ การสอน 2 ด้าน คือ ด้านผลการอ่าน และด้านกลวิธีการเรียนภาษา

3) เนื้อหา ได้แก่ บทอ่านที่นำมาจากหนังสือภาษาไทยชุด
ทักษะสัมพันธ์เล่ม 1

4) กิจกรรมการสอน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นนำ เป็นกิจกรรมนำ กระตุ้น ได้รับความสนใจของผู้เรียน
โดยสอดแทรกกลวิธีการเรียนภาษา ได้แก่ กลวิธีจิตพิสัย การคลายความวิตกกังวล ด้วย
การฟังเพลง การนั่งสมาธิ กลวิธีการทดแทน การใช้การแนะนำด้านภาษา และกลวิธีเมตาคอกนิตีป
การกำหนดจุดมุ่งหมาย

ขั้นสอน เป็นขั้นดำเนินกิจกรรมโดยใช้บทอ่าน เป็นสื่อ
และใช้กลวิธีทางปัญญา ซึ่งได้แก่ การจับความคิดอย่างรวดเร็ว การจดบันทึก และกลวิธี
การจำ การทำแผนผังความหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปกิจกรรมที่
ปฏิบัติมา โดยใช้กลวิธีทางปัญญา การสรุปจดบันทึก

ขั้นประเมินผล เป็นส่วนที่ผู้เรียนตรวจสอบ ประเมิน
ตนเอง โดยใช้กลวิธีเมตาคอกนิตีป และกลวิธีจิตพิสัย

แผนการสอนที่สร้างขึ้นในรูปแบบการสอนนี้มี 8 แผน คือ

- แผนที่ 1 เรื่อง การทำงานกลุ่ม
- แผนที่ 2 เรื่อง ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร
- แผนที่ 3 เรื่อง สัตวภิธาน
- แผนที่ 4 เรื่อง นิด ๆ หน่อย ๆ
- แผนที่ 5 เรื่อง นิราศเมืองแกลง
- แผนที่ 6 เรื่อง พระยาพิชัยดาบหัก
- แผนที่ 7 เรื่อง การพิจารณาเทคนิคการโฆษณา
- แผนที่ 8 เรื่อง การอ่านเพื่อแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน

ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน หมายถึง ผลที่เกิดจากการนำแผนการสอน
ที่สร้างขึ้นตามหลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้างเนื้อหาของรูปแบบการสอนไปใช้สอน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน ปรากฏผลโดยสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของรูปแบบการสอน กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต่อคะแนนเฉลี่ยด้านความเข้าใจในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนของนักเรียนด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way ANOVA) ปรากฏผล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง รูปแบบการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน นั่นคือ รูปแบบการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ส่งผลร่วมกันต่อความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ย ด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน กับหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยที่คะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนเรียน มีค่าเป็น .53 ของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง

ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน กับหลังเรียนของกลุ่มควบคุม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพบว่าความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน จึงต้องมีการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายคู่ ของนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำโดยใช้ T-Method ของคูเกิ พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยรูปแบบ

การสอนที่พัฒนาขึ้น ด้วยสถิติทดสอบที (t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรม การร่วมมือในการเรียน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นั่นคือ คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมความร่วมมือในการเรียนหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่ม ทดลองที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรม การร่วมมือในการเรียนก่อนเรียน

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียน ที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือ พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนส่วนใหญ่ เห็นว่า การเรียน แบบร่วมมือช่วยทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆเพิ่มมากขึ้น เช่น ช่วยให้นักเรียนได้ช่วยเหลือ ซ้ำกันและกัน (90.48) ได้พัฒนาทักษะการอ่าน (88.10) และได้มีโอกาสฝึกการเป็น ผู้พูดและผู้ฟังที่ดี (85.71)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็น ของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังเรียนที่มีต่อการนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่นำกลวิธี การเรียนภาษาไปใช้บ่อยครั้งขึ้น กลวิธีที่นำไปใช้บ่อยมาก ได้แก่ การสรุปใจความสำคัญ จากเรื่องที่อ่าน (97.62) การได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อน ได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน (95.24) และการอ่านคร่าวๆก่อนกลับมาอ่านละเอียด (90.48)

2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเขียนแสดงความคิดเห็น ของนักเรียน กลุ่มทดลอง ที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่า การเรียนด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้มีประโยชน์ เพราะช่วยให้เกิด ความรักสามัคคี (71.43) ช่วยให้มีควมรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม (64.29) และ เห็นว่าการเรียนแบบนี้ช่วยให้มีโอกาสได้ทำงานร่วมกันอย่างมีขั้นตอน (64.29)

สำหรับกลวิธีการเรียนภาษา นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ชอบ กลวิธีการเรียนภาษาด้านการจับใจความสำคัญ (25.71) ด้านการนั่งสมาธิ (28.57) และการทำแผนภูมิสรุป (19.05) ซึ่งสอดคล้องกับการนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้ กล่าวคือ ได้นำกลวิธีด้านการจับใจความสำคัญไปใช้มากที่สุด (33.33) รองลงมาได้แก่ การนั่งสมาธิ (26.19) และการทำแผนภูมิสรุป (16.67)

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์ด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ได้พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ และปรากฏผลเป็นที่เชื่อถือได้ว่าสามารถนำไปใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ได้ดีขึ้น และมีพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนรู้จักกลวิธีการเรียนภาษา และสามารถนำไปใช้ได้ในการอ่านในวิชาต่างๆ ในการสร้างรูปแบบการสอน เอกสารประกอบรูปแบบการสอน และการนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสอน และเอกสารประกอบการสอน

1.1 การสร้างรูปแบบการสอน เป็นการสร้างขึ้นมาจากผลการศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบ และจัดเรียงเรียงให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องซึ่งกันและกัน จากนั้นได้พัฒนารูปแบบโดยนำไปทดลองใช้สอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 80 คน ในภาคเรียนที่ 2/2538 โรงเรียน กุญแจที่รุทธารามวิทยาคม ห้วยขวาง กรุงเทพฯ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของกระบวนการ ขั้นตอนในรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้น รวมทั้งได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้สอน ศึกษาคณะตรวจสอบเพื่อนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ ผลจากการนำไปใช้ทดลองในครั้งแรก พบว่า ในขั้นกระบวนการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ และกลวิธีการเรียนภาษานั้น ปรากฏว่า นักเรียนไม่สามารถเรียนแบบร่วมมือได้ ผู้วิจัยจึงได้พยายามวิเคราะห์หาสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนแบบร่วมมือได้ พบว่า นักเรียนขาดความเข้าใจในเรื่องกระบวนการทำงานกลุ่ม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เมื่อทราบสาเหตุผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงรูปแบบการสอน โดยเพิ่มกระบวนการทำงานกลุ่มเข้าไป โดยการสอนให้เข้าใจและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ เพราะทักษะนี้เป็นพื้นฐานในการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งจะช่วยให้รูปแบบการสอนมีความเหมาะสมสมบูรณ์มากขึ้น

1.2 การเสนอรูปแบบการสอน ผู้วิจัยได้นำเสนอถึง ความเป็นมาของรูปแบบการสอน องค์ประกอบของรูปแบบทั้งในด้านหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียน

การสอน การวัดและประเมินผล โดยนำเสนอในภาพรวม ไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดชัดเจน ดังนั้นเมื่อได้เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้สอนพิจารณา พบว่า ต้องการให้นำเสนอในเรื่องของ ทฤษฎี แนวคิดเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่าย และเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.3 การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการสอน ประกอบด้วย คำแนะนำการใช้ รูปแบบการสอน แผนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้เขียนเรียบเรียงโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ทั้งนี้เพื่อให้ ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างสะดวก และเกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ เซเลอร์ และคณะ (Saylor and others, 1981) ที่ได้เสนอไว้ว่า การเลือกรูปแบบการเรียนการสอน ประการหนึ่งก็คือ ควรใช้ได้สะดวก ไม่ยุ่งยากเกินกว่าสภาพของโรงเรียนที่เป็นอยู่ สำหรับ เอกสารประกอบรูปแบบการสอนนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินไว้ว่า อยู่ในระดับดี (3.78) และได้ เสนอแนะเรื่องเวลาที่ใช้สอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับแผนการสอนเพื่อให้เวลาสอดคล้องเหมาะสม กับเนื้อหา นอกจากนี้ในเรื่องของการวัดและประเมินผล ครั้งแรกผู้วิจัยนำเสนอแค่เพียงแบบวัด ความสามารถด้านการอ่าน ซึ่งยังไม่ครอบคลุมจึงได้เพิ่มเครื่องมือประเมินพฤติกรรมการเรียน ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนของนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์

2. รูปแบบการสอนและแผนการสอน

2.1 รูปแบบการสอนนี้สร้างขึ้นโดยการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุม ความต้องการซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการสอนที่ดี องค์ประกอบต่าง ๆ ได้จัดเรียบเรียง ไว้ได้อย่างเหมาะสม มีความสอดคล้อง สัมพันธ์ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบไว้ในระดับดี (3.89) และรูปแบบการสอนอ่านนี้ ใช้สอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เมื่อนำรูปแบบการสอน ซึ่งได้จัดไว้เป็นระบบระเบียบอย่างดีแล้ว ไปทดลองสอนพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และพบว่านักเรียน กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากผลการ ทดลองสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการสอนที่สร้างขึ้นนี้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมี

ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์คุณภาพสูงขึ้น และมีพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

2.2 แผนการสอน เป็นเอกสารที่นำไปใช้สอนจริง ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ แนวคิดสำคัญ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน สื่ออุปกรณ์ การวัดผลและประเมินผล ในส่วนที่เป็นเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำมาจากหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 ซึ่งมีเนื้อหาหลากหลายรูปแบบ มากำหนดเป็นเนื้อหาในการอ่าน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริง และเพื่อให้เกิดประโยชน์เกิดความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการนำไปใช้ อย่างกว้างขวางต่อไป สำหรับกระบวนการเรียนการสอนซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินว่าอยู่ในระดับดี (3.87) และเห็นว่าสามารถนำไปใช้ได้สะดวก ในแต่ละแผนการสอนผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการสอนเหมือนกัน เพราะมุ่งหวังที่จะให้นักเรียนได้เห็นถึงประโยชน์ และความสำคัญของกลวิธีการเรียนภาษาแบบร่วมมือตลอดจนสามารถนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้ได้ ในสถานการณ์อื่น ๆ ด้วยการปฏิบัติซ้ำ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเชื่อมโยงของ ธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ในเรื่องกฎของการฝึกหัดที่ว่า การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ ออกซ์ฟอร์ด (Oxford, 1990 อ้างถึงใน สุมิตรา อังวัฒน์กุล, 2537) โดยสรุปได้ว่า กลวิธีการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สอนกันได้ โดยการฝึกกลวิธี และการฝึกกลวิธีจะมีประสิทธิภาพที่สุดเมื่อผู้เรียนได้ตระหนักไว้ในกลวิธีมองเห็นประโยชน์และความสำคัญ รับกลวิธีไปใช้ รวมถึงการถ่ายโอนกลวิธีนั้น ๆ ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ซึ่งจากผลการนำแผนการสอนไปสอนนักเรียนพบว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มองเห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ของกลวิธีการเรียนภาษาตลอดจนสามารถนำไปใช้ในโอกาสอื่น ๆ ดังเห็นได้จาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองในเรื่องการนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่นำกลวิธีการเรียนภาษา ไปใช้บ่อยครั้งขึ้นกว่าก่อนเรียน นั่นคือ นักเรียนเห็นประโยชน์ของกลวิธีการเรียนภาษา และรู้ว่ากลวิธีการเรียนภาษา ช่วยให้การอ่านของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามในการนำแผนการสอนไปทดลองใช้สอนนั้น สิ่งที่ต้องระมัดระวังคือ เรื่องการใช้เวลาเพราะมักใช้มากกว่าที่กำหนดไว้

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน

จากการทดลองใช้รูปแบบการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการสอน โดยการนำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียน แล้วเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านของนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งสอนตามคู่มือการสอนของกรมวิชาการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของรูปแบบการสอน กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างรูปแบบการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นผลเนื่องจากรูปแบบการสอนไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรืออีกนัยหนึ่งรูปแบบการสอนนี้จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นในทุกะดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้น จึงสามารถนำไปใช้สอนให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณแก่นักเรียนในทุกะดับผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิตรา ศรีนวล (2534) ที่ศึกษาอิทธิพลของรูปแบบการสอนอ่านภาษาไทย เพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่าน-การคิด กับรูปแบบการสอนปกติตามคู่มือการสอนของกรมวิชาการ ที่มีต่อคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในการอ่าน พบว่า รูปแบบการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ส่งผลร่วมกันต่อคะแนนความเข้าใจในการอ่าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราโมทย์ จันทร์เรือง (2536) ที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนการสอน กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อทักษะการคิดของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดตามเนื้อหาของนักเรียน จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะในโรงเรียนมัธยมศึกษา นักเรียนจะมีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องจากนโยบายการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อของกรมสามัญศึกษา ซึ่งรับนักเรียนโดยไม่สอบคัดเลือก ดังนั้นโรงเรียนจึงมีนักเรียนที่มีความสามารถทางสติปัญญาทั้งสูง ปานกลาง และต่ำคละกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านก่อนเรียนกับหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น .53 ของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง สำหรับผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนกับหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าวเป็นเครื่องยืนยันได้ว่ารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน การที่นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นนั้นน่าจะเป็นเพราะได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนที่ได้จัดไว้อย่างเป็นระบบระเบียบในทุกองค์ประกอบต่างส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการนำวิธีการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการเรียนที่เน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสช่วยกันคิด แสดงความคิดเห็น อภิปรายร่วมกัน ปรึกษาหารือกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการกระทำ การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ในสภาพของการทำงานที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การร่วมมือกันทำงาน ร่วมมือกันเรียนนี้ เท่ากับเป็นการเตรียมนักเรียนให้รู้จักร่วมมือกันในการทำงาน อันจะเป็นพื้นฐานในการเตรียมสมาชิกที่ดีให้กับสังคม เป็นการช่วยส่งเสริมประชาธิปไตย การอยู่ร่วมกันในสังคมอีกประการหนึ่งด้วย ซึ่งประเด็นที่น่าจะทำให้เกิดผล ดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

- 1) การที่นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ ทำความเข้าใจและฝึกปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่ม ก่อนเริ่มเรียนตามหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งช่วยให้ นักเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน มองเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน การให้ความร่วมมือในการทำงาน และยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม โดยมุ่งความสำเร็จของงาน และการมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ พิศนา แชนมณี (2522) ที่ว่า กระบวนการกลุ่มช่วยส่งเสริมผู้เรียนในด้านการฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน เช่น การร่วมมือใน

การทำงาน ความเป็นผู้นำ ผู้ตาม การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2) การเรียนโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-6 คน โดยมีสมาชิกในกลุ่มมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงาน หมุนเวียนสลับเปลี่ยนกัน ทำให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความกระตือรือร้น แสดงความเป็นผู้นำ รับผิดชอบในการทำงาน รวมทั้งมีการแสดงความมีน้ำใจ แบ่งปัน ช่วยเหลือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพื่อให้งานของกลุ่มดำเนินไปได้ถึงเป้าหมาย ดังนั้นจึงไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน นักเรียนแต่ละคนมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย มีส่วนรับผิดชอบในงานเท่าเทียมกัน มีการปรึกษาหารือ อภิปรายร่วมกัน ประสานความคิดซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย จึงทำให้นักเรียนเกิดกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

3) การให้การเสริมแรง เป็นสิ่งช่วยสนับสนุนให้การเรียนแบบร่วมมือ เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น ในการทดลองผู้วิจัยได้ให้การเสริมแรงทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มแข่งขันกันเอง นอกจากโครงสร้างการเรียนแบบร่วมมือจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นแล้วการเสริมแรงก็นับว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นด้วย

นอกจากการเรียนแบบร่วมมือจะส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงขึ้นแล้ว กลวิธีการเรียนภาษาก็มีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยเช่นกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บราวน์ (Brown, 1990) คาร์นส (Karnes, 1990) และ บีแวน (Bevan, 1994) เป็นต้น ซึ่งประเด็นสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดผลดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

1) การที่นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ และฝึกกลวิธีการเรียนภาษา ในทุกกลวิธี ได้แก่ กลวิธีทางปัญญา กลวิธีเมตาคอกอนิตีป กลวิธีการจำ กลวิธีการทดแทน กลวิธีทางจิตพิสัย และกลวิธีทางสังคม เพราะทุกกลวิธีล้วนแล้วแต่มีประโยชน์แก่ผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ดังนั้นจึงช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพิ่มมากขึ้น

2) การแทรกกลวิธีการเรียนภาษาเข้าไปในแต่ละขั้นตอน ของกระบวนการเรียนการสอน ได้มีการจัดวางไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ สอดคล้องเหมาะสม ดังเช่น ขั้นนำ ใช้กลวิธีจิตพิสัย เพื่อให้ ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความวิตกกังวล จัดบรรยากาศสบาย ๆ ขั้นสอน ใช้กลวิธีทางปัญญา การจับใจความคิดอย่างรวดเร็ว ขั้นสรุป ใช้กลวิธีทางปัญญา การสรุป บันทึก ขั้นประเมินผล ใช้กลวิธีเมตาคอกอนิติป และกลวิธีจิตพิสัย เป็นต้น โดยในระหว่างดำเนินการเรียนการสอน จะมีการใช้กลวิธีทางสังคม เพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นเมื่อได้มีการจัดเรียงเรียงองค์ประกอบ ขั้นตอนต่าง ๆ ไว้เป็นอย่างดีแล้วย่อมส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

3.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรม การร่วมมือในการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือในการเรียนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือในการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้น ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพฤติกรรมความร่วมมือในการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ กวรรณกันยะพงศ์ (2529) ได้ทำการวิจัย เรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการตอบทเรียนและการเสริมแรงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมความร่วมมือในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า พบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความร่วมมือมากกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเรียนแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมความร่วมมือในชั้นเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้น ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพฤติกรรมความร่วมมือในการเรียนเพิ่มขึ้น การที่พฤติกรรมความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงขึ้นกว่าเดิมนั้นอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจาก

1) การที่นักเรียนได้มีโอกาสศึกษากระบวนการทำงานร่วมกันจากวีดิทัศน์

“การทำงานกลุ่ม” เป็นพื้นฐานเบื้องต้นซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และได้เห็นตัวอย่างกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นลำดับขั้นตอน นอกจากนี้ยังได้มีโอกาสฝึกทำงานร่วมกันโดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะ และกระตุ้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อไปสู่เป้าหมาย และเกิดความสำเร็จร่วมกัน อันเป็นหลักสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

2) ในการเรียนแบบร่วมมือ นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติ ได้เรียนรู้ โดยการกระทำด้วยตนเองและเรียนรู้จากเพื่อนสมาชิก มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียน และเมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติบ่อยครั้งก็จะเกิดเป็นทักษะ ตลอดจนกระทำเองได้เป็นอัตโนมัติ ดังนั้นนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นจึงมีพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น จะมีพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3) ในการสังเกตพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียน ผู้วิจัยได้ซักถาม ผู้ช่วยวิจัยทั้ง 7 ท่านเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับพฤติกรรมการร่วมมือก่อนและหลังเรียนที่ผู้ช่วยวิจัยพบ ซึ่งตรงกันว่าในภาพรวมจากการสังเกตพฤติกรรมหลังเรียน นักเรียนมีการร่วมมือเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในพฤติกรรมดังต่อไปนี้ คือ พูดแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูล ปรึกษาหารือ ตั้งใจฟัง ฟังความคิดผู้อื่น ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนแล้วเสร็จ และยอมรับผลที่เกิดจากการทำงานของกลุ่ม ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติงานร่วมกันมากขึ้น รวมถึงมีความเข้าใจลักษณะการเรียนแบบร่วมมือ มีความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้น ทำให้กล้าพูด กล้าแสดงออก จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมการร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

สำหรับพฤติกรรมบางพฤติกรรมเป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่ค่อยพัฒนาเห็นเด่นชัด เช่น พฤติกรรมการกระตุ้นผู้อื่นให้ช่วยเหลืองานกลุ่ม การพูดให้กำลังใจเพื่อน และการติชมกลุ่มเพื่อประโยชน์ในการทำงาน เป็นต้น ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุเนื่องมาจากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับการกล่าวติชมหรือพูดเพื่อกระตุ้นให้กำลังใจผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยเฉพาะของคนไทยประการหนึ่งคือ ไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์ ติชมต่อหน้าโดยตรง ดังนั้นพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เหล่านี้จึงยังไม่ค่อยพัฒนา หรือเพิ่มขึ้นให้เห็นเด่นชัด

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือด้านต่าง ๆ สรุปได้ว่า ความคิดเห็นหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ขึ้นไป เห็นว่า การเรียนแบบร่วมมือช่วยทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเรียน เช่น ในด้านช่วยให้ให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้พัฒนาทักษะการอ่าน และมีโอกาสฝึกการเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านช่วยให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งมีค่าร้อยละสูงสุดนั้น อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ เน้นกระบวนการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ดังนั้นนักเรียนจึงได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ร่วมมือกันทำงาน ร่วมกันเรียนตลอดเวลา จึงทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักและมองเห็นถึงลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การที่ค่าร้อยละของความคิดเห็นหลังเรียนของนักเรียน เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในช่วงแรกของการทดลอง นักเรียนยังคุ้นเคยกับการเรียนในลักษณะที่มีครูเป็นผู้ให้นักเรียนเป็นผู้รับ ดังนั้นเมื่อเปลี่ยนมาเรียนแบบร่วมมือ จึงทำให้นักเรียนมองเห็นความแตกต่างระหว่างการสอนในสองลักษณะนี้ได้ชัดเจนขึ้น

สำหรับในด้านพฤติกรรมความเข้าใจเพื่อนและเกิดความสัมพันธ์ที่ดีนั้น มีค่าร้อยละเพิ่มน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากวัย และระดับอายุของนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น มีพัฒนาการเจริญเติบโตในทุกด้าน คิดเพื่อน ให้ความสำคัญกับเพื่อน จึงเกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีอยู่เป็นปกติ ดังนั้นค่าร้อยละของพฤติกรรมด้านการเข้าใจเพื่อน จึงไม่ส่งผลปรากฏชัดเจน

3.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเขียนแสดงความคิดเห็นของ นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยหลังจากทดลองสอนครบทุกแผนการสอนแล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสอน สรุปได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่ารูปแบบการสอนนี้มีประโยชน์ เพราะช่วยให้นักเรียนเกิดความรักสามัคคี ช่วยให้มีควมรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม และเห็นว่าการเรียนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันอย่างเป็นขั้นตอน

ในด้านความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อกลวิธีการเรียนภาษาและการนำไปใช้ สรุปได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ชอบกลวิธีการเรียนภาษาด้าน

การจับใจความสำคัญ ด้านการนั่งสมาธิ และการทำแผนภูมิสรุป ซึ่งสอดคล้องกับการนำกลวิธี การเรียนภาษาไปใช้ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่นำกลวิธีด้านการจับใจความสำคัญไปใช้มากที่สุด

การที่นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของรูปแบบการสอน ตลอดจนแสดงความชอบและสามารถระบุถึงการนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้ได้นั้น อาจเป็นเพราะในระหว่าง ที่นักเรียนเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนในบรรยากาศของการเรียนแบบร่วมมือ จึงทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคย มองเห็น ประโยชน์ และเกิดความชำนาญจนเป็นทักษะติดตัวนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง จึงนับได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้อย่างแท้จริง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักเรียนดังกล่าวข้างต้น เป็นเครื่องพิสูจน์ได้ว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ นอกจากจะช่วยพัฒนาส่งเสริมความเข้าใจ ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณดังที่อภิปรายมาข้างต้นแล้ว ยังสามารถช่วยพัฒนาทั้งพฤติกรรมการ ร่วมมือในการเรียน การนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้ ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการอ่านของนักเรียน ดังนั้นจึงจำเป็นที่ควรจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมดังกล่าวด้วย การสอนที่เน้นหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือและกลวิธีการเรียนภาษา ตามรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัย ได้พัฒนาขึ้น การที่นักเรียนได้รู้จักฝึกปฏิบัติ และสามารถนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้ใน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองจนเกิดเป็นนิสัย นักเรียนก็จะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ ที่เกิด ความสามารถในการอ่านมากขึ้น และจะช่วยให้เป็นผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ข้อค้นพบที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการสอน

จากการทดลองใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียน ภาษาโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สรุปได้ดังนี้

4.1 จากการทำรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกลวิธีการเรียน ภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือไปทดลองใช้ พบว่าองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้ กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปได้ด้วยดี คือองค์ประกอบด้านการทำงานกลุ่ม ซึ่งครูจำเป็นต้องสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ ทั้งนี้เพื่อที่นักเรียนจะได้นำไปใช้ในขณะ ทำกิจกรรมในระหว่างเรียน การให้ความรู้พื้นฐาน เรื่องการทำงานกลุ่มแก่นักเรียนจะช่วยให้

นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ ขั้นตอนกระบวนการทำงาน ตลอดจนสามารถปฏิบัติงานกลุ่มให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

4.2 การนำรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกลวิธีการเรียนภาษา โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือไปทดลองใช้ พบว่า ในระหว่างที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูต้องดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพราะในระหว่างทำกิจกรรมสมาชิกในบางกลุ่มอาจมีการกระทบกระทั่งกัน ครูต้องคอยประสานให้นักเรียนเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นบรรยากาศในการเรียนการสอน ต้องเป็นไปอย่างยืดหยุ่น อบอุ่นและเป็นกันเอง นักเรียนต่างช่วยกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีครูคอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ นอกจากนี้ครูต้องคอยสังเกตพฤติกริยาของนักเรียนที่มีต่อกลุ่ม และเพื่อนร่วมชั้นเรียนว่ามีสัมพันธ์อันดีต่อกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อที่ครูจะได้แก้ไขได้ทันท่วงทีเมื่อเกิดปัญหา

4.3 การเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องมีทักษะทางสังคม ทักษะการเป็นผู้ฟัง การเป็นผู้พูด ผู้ฟัง รวมทั้งทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อช่วยให้การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่นและเรียบร้อย ดังนั้นครูจึงควรปูพื้นฐานและปลูกฝังทักษะดังกล่าวข้างต้นให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจและสามารถใช้ทักษะพื้นฐานดังกล่าวให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาความสามารถในด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้แก่ นักเรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รูปแบบการสอนที่สร้างขึ้น ได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการทดลองนำร่อง การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดลองใช้สอนจริง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขจนมีประสิทธิภาพ จึงควรได้มีการเผยแพร่ให้ครูผู้สอนภาษาไทยในระดับมัธยม

ศึกษาตอนต้นได้นำไปใช้ ทั้งนี้ควรศึกษาเอกสารต่าง ๆ ให้เข้าใจและปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้เสนอไว้ในคำแนะนำการใช้รูปแบบการสอน

1.2 รูปแบบการสอนนี้มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกลวิธีการเรียนภาษา โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งใช้เนื้อหาในบทเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติกลวิธีการเรียนแบบต่าง ๆ ตลอดจนได้ฝึกการทำงานร่วมกันเพราะเป็นการสอนตามเนื้อหาในหลักสูตรจึงไม่เป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่ครู แต่จะเป็นการช่วยเสริมกลวิธีการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพให้แก่ นักเรียน ดังนั้นครูจึงควรได้ฝึกฝนส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความแคล่วคล่องในการใช้กลวิธีการเรียนภาษา และการเรียนแบบร่วมมือ นอกจากนี้ควรได้มีการติดตามผลการนำกลวิธีต่าง ๆ ไปใช้เพื่อประโยชน์ในการอ่านของนักเรียนด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรได้มีการศึกษาถึงความคงทนในด้านกลวิธีการเรียนการสอนภายหลังจากที่ได้ใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ เพื่อดูว่ารูปแบบการสอนนี้สามารถช่วยให้เกิดความคงทนในเรื่องกลวิธีการเรียนภาษาหรือไม่ อย่างไร

2.2 ควรได้มีการนำรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือไปทดลองและปรับใช้ ทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมเช่น เพศ เจตคติต่อการอ่าน รวมทั้งตัวแปรด้านอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

2.4 การทดลองใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ เป็นการทดลองจริงเพียง 1 ภาคเรียน ดังนั้นจึงน่าจะมีการวิจัยซ้ำ เพื่อยืนยันผลการวิจัย อันจะเป็นการช่วยให้การเผยแพร่รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นไปอย่างกว้างขวาง

อนึ่งหากได้มีการทดลองโดยใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ต่อเนื่องกัน ทั้งภาคเรียนที่ 1 และ ภาคเรียนที่ 2 ก็จะช่วยให้มองเห็นพัฒนาการด้านความสามารถใน

การอ่านของนักเรียน และพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนชัดเจนมากยิ่งขึ้น ความสามารถ
ในการอ่านของนักเรียน ตลอดจนพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนของนักเรียนชัดเจนมาก
ยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย